

Boven-Slinge beek bij Varsseveld

Met deze beschrijving willen wij u iets meer vertellen over deze snel stromende beek.

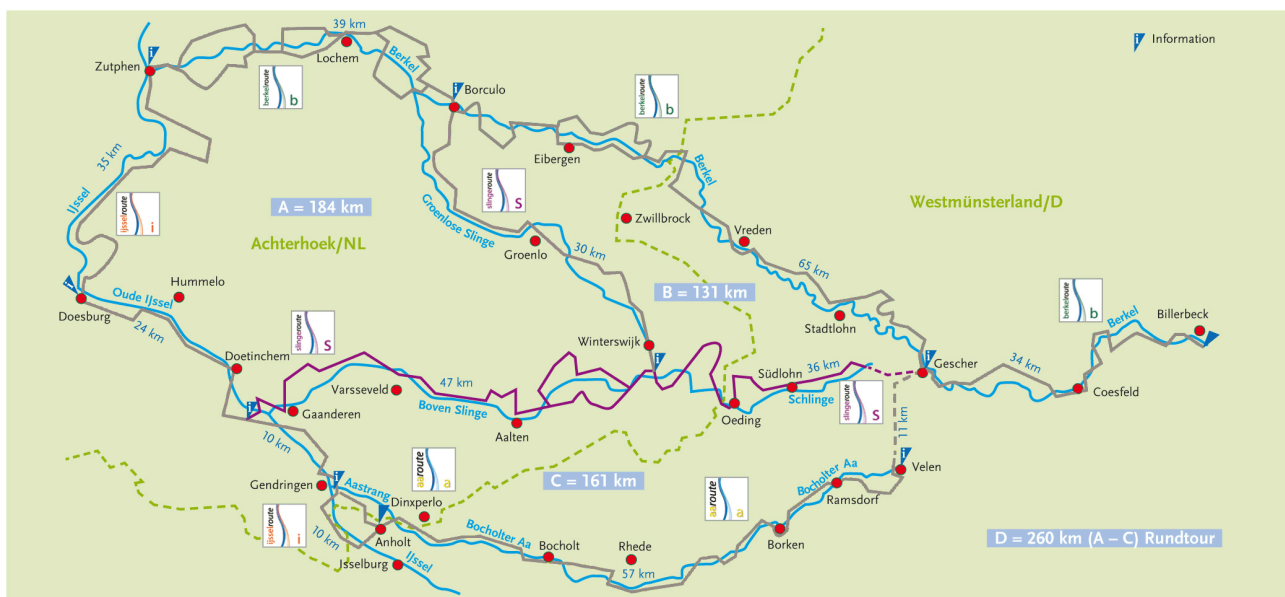
Op het eerste gezicht lijkt het misschien maar een saaie waterafvoer via een gegraven kanaal. Maar hoe meer je er van te weten komt hoe interessanter het wordt.

De naam Slinge verwijst naar het oorspronkelijk slingerende karakter van deze beek. Door de eeuwen heen heeft de mens ingegrepen in deze beek en vooral in 1844 en 1953 zijn vele stukken rechtgetrokken om de waterafvoer beter te reguleren. Hierdoor wilde men overstromingen vermijden en de landbouw zoveel als mogelijk droge akkers geven.

In de laatste tien jaar probeert men daar waar mogelijk het meanderende karakter van deze beek weer te herstellen om zodoende de natuur en biodiversiteit weer een nieuwe kans te geven zich te verbeteren.

Oorsprong en loop

De Slinge (Schlinge in de Duitse taal) is een beek, die ontspringt in de buurt van het stadje Gescher, nabij Südlohn in Duitsland op zo'n 20 kilometer ten oosten van Winterswijk. In Nederland aangekomen verandert de naam in de Boven-Slinge. Hij komt bij Kotten (gemeente Winterswijk) Nederland binnen. Vervolgens stroomt hij in het Woold door het

natuurmonument Bekendelle en dan via Bredevoort, Aalten naar Varsseveld.

Ten westen van de Poelsbrug verandert de naam in de Bielheimerbeek, die bij Etten in de Oude IJssel uitmondt. De totale lengte in Nederland is zo'n 41 kilometer en een breedte tussen 5-25 meter. Het is een zogenoemde laagland beek met grondsoorten als keileem, beekeerd, gooreerd en oude rivierklei.

Op deze link vindt u meer informatie over de eerdgronden:

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Eerdgronden>

Wij bespreken hier het stuk beek gelegen tussen de fietsbrug bij de Pasdijk en het punt ten westen van de Poelsbrug, waar zijn naam overgaat in de Bielheimerbeek.

Het Waterschap Rijn en IJssel beheert de beek. De Boven-Slinge en de Bielheimerbeek worden ingericht als een natte ecologische verbindingszone van Winterswijk tot Gaanderen. Langs het grootste gedeelte van dit stuk van deze beek loopt een fiets- & wandelpad waar u een aantal van de beschreven bijzonderheden kunt zien.

Geschiedenis

De meeste beken rond Winterswijk vormden voor de ontginning (< de tiende eeuw) geen doorlopende systemen. Het waren laagten waar in natte perioden overtollig water zich verzamelde en oppervlakkig door- c.q. afstroomden. Op tal van plaatsen trad hoogveen vorming op. Bij de in cultuurname trachtte men de afwatering van de “woeste gronden” te verbeteren door het graven van sloten en greppels. Omstreeks 1400 is de Boven-Slinge bij het Buskerbos afgedamd en afgeleid via Bekendele naar de Aaltense Slinge, waarmee de huidige Boven-Slinge ontstond. De afleiding werd ook benut voor de vestiging van waterkorenmolens, waarvan de Berenschot's watermolen bij Winterswijk een nog in gebruik zijnde voorbeeld is.

Ten behoeve van een watermolen in Doetinchem werd ook nog de huidige Beneden-Slinge door de Slangenburg gegraven. Op historische topografiekaarten van 1845 en 1910 is te zien dat de Boven-Slinge en haar omgeving de laatste anderhalve eeuw onderhevig geweest zijn aan veranderingen. Met name het traject tussen Aalten en de Slangenburg is sterk genormaliseerd.

Tussen 1920 en 1940 volgt een tweede verbetering periode waarin de Beneden-Slinge weer verlegd is, zodat deze in de Bielheimerbeek uitmondt.

Een derde aanpassingsronde volgt tussen 1955 en 1980 ter opheffing van inundaties (het onderwaterzetten van lage gronden).

Recent zijn bij Varsseveld verschillende stukken weer verlegd om de beek meer te laten meanderen.

Conclusie: In de loop der eeuwen is de Boven-Slinge en het omliggend landschap door verandering van functies steeds onderhevig geweest aan menselijke ingrepen.

Waterloop en uitdagingen

Wat bijzonder is aan dit stuk van de Boven-Slinge is dat u door het jaar heen zeer verschillende waterstanden en stroomsnelheden kunt waarnemen, afhankelijk van het weer en het jaargetijde. In de winter kan het zijn dat men een zeer snel stromende en brede beek ziet terwijl in een droge zomer hij helemaal droog kan staan.

In de laatste jaren waren de winters mild en was er weinig ijs. Dat was wel anders in februari 1940, toen de genie gaten moest boren in het ijs en met springstof stukken ijs moest opblazen om gevaarlijke toestanden te vermijden. (meer details vindt u in de bijlage)

Bruggen en voordes

In dit stuk beek kan men momenteel op een tiental plaatsen de Boven-Slinge passeren, op zijn smalst via een fietsbrug aan de Pasdijk en op zijn breedst op de Hiddinkbrug op de N18. Een aantal van deze bruggen stammen uit de eind jaren zeventig, maar vroeger waren dat er veel minder.

De meeste bruggen zijn vernoemd naar boerderijen in de directe omgeving.

Boeren hadden in die tijd vaker kleine stukjes land aan beide zijden van de beek en trokken dan bij laagwater op bepaalde plaatsen met paard en wagen via een “voorde” van de ene naar de andere kant.

Een “voorde” is een doorwaadbare plaats in een beek of rivier. Er zijn plaatsnamen die hieraan herinneren zoals Vorden, Bredevoort en Lichtenvoorde. (Meer informatie via deze link)

<https://www.vechtstromen.nl/beleven/historie/maand-geschiedenis/maand-geschiedenis-voorde/>

In de bijlage kunt u meer lezen over de verschillende waterstanden en het verschil zien tussen de bruggen van vroeger en nu.

Bronnen: 1. Frank Bosman, André Kaminski, Wim Jolink
2. Ecologische inrichtingsvisie Boven-Slinge 2003 van Royal Haskoning

